

ŐRZŐ

A POFOSZ 1956-os Hagyományőrző Tagozatának kiadványa
X. évfolyam 38. szám 2024. június

„A hagyományőrzés nem a hamu megtartása, hanem a láng továbbvitele.”
Morus Tamás

Így méltatta 1956 magyar szabadságharcát Albert Camus

Fülét betömte, szemét eltakarta a Nyugat

A magyar történelem meghatározó és máig ható eseménye, az 1956-os szabadságharc leverése a nemzetközi térben is óriási visszhangot váltott ki. Az akkor élő gondolkodók és művészek közül számosan megszólaltak, s gondolataik azt jelzik, hogy megértették 1956 üzenetét és mélyen átéreztek a magyar nemzet honfiainak a szabadságért hozott áldozatát. E sorban kiemelkedik Albert Camus francia író eszmefuttatása, amely a forradalom után, 1957 októberében Párizsban hangzott el. A Mandiner 2022. november 4-én idézet fel a szavakat, amelyek ma is tanulságos mondatok, okulásra érdemes gondolatok.

„A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol el nem áruljuk, amiért a magyar harcosok életüket adták” – vallotta a francia író 1957-ben.

A magyarok vére

Nem tartozom azok közé, akik azt kívánják, hogy a magyar nép újra fegyvert fogjon, bevesse magát egy eltiprásra ítélt felkelésre, a nyugati világ szeme láttára, amely nem takarékoskodnék sem tapssal sem keresztényi könnyel, hanem hazamenne, felvenné házi papucsát, mint a futballszurkolók vasárnapi kupamérkőzés után.

Túl sok a halott már a stadionban, és az ember csak saját vérével gavalléroskodhat.

A magyar vér oly nagy értéke Európának és a szabadságnak, hogy óvnunk kell minden cseppjét.

Azok közé sem tartozom, akik úgy hiszik, alkalmazkodni kell, ha átmenetileg is, bele kell törődni a rémuralomba. Ez a rémuralom szocialistának nevezi magát, nem több jogon, mint ahogy az inkvizíció hóhérai keresztényeknek mondták maguknak.

A szabadság mai évfordulóján szívemből kívánom, hogy a magyar nép néma ellenállása megmaradjon, erősödjön és a mindenünnen támadó kiáltásaink visszhangjával, elérje a nemzetközi közvélemény egyhangú bojkottját az elnyomókkal szemben.

És ha ez a közvélemény nagyon is erőtlen és önző ahhoz, hogy igazságot szolgáltatson egy vértanú népnek, ha a mi hangunk túlságosan gyenge, kívánom, hogy a magyar ellenállás megmaradjon addig a pillanatig, amíg keleten az ellenforradalmi állam mindenütt összeomlik ellentmondásainak és hazugságainak súlya alatt.

A legázolt bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérnek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben.

A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol el nem áruljuk, amiért a magyar harcosok életüket adták, és soha, sehol, – még közvetve sem – igazoljuk a gyilkosokat.

Nehéz minékünk méltónak lenni ennyi áldozatra. De meg kell kísérelnünk, feledve vitáinkat, revideálva tévedéseinket, megsokszorozva erőfeszítéseinket, szolidaritásunkat egy végre egyesülő Európában. Hisszük, hogy valami bontakozik a világban, párhuzamosan az ellentmondás és halál erőivel, amelyek elhomályosítják a történelmet -- bontakozik az élet és meggyőzés ereje, az emberi felemelkedés hatalmas mozgalma, melyet kultúrának nevezünk, és amely a szabad alkotás és szabad munka terméke.

A magyar munkások és értelmiségiek, akik mellett annyi tehetetlen bánattal állunk ma, tudják mindezt, s ők azok, akik mindennek mélyebb értelmét velünk megértették. Ezért, ha szerencsétlenségükben osztoztunk -- miénk a reményük is. Nyomorúságuk, láncaik és száműzöttségük ellenére királyi örökséget hagytak ránk, melyet ki kell érdemelnünk: a szabadságot, amelyet ők nem nyertek el, de egyetlen nap alatt visszaadtak nekünk!

Magára maradt a magyar forradalom

“... a szabad világ beavatkozhatott volna...”

Dr. Ilkei Csaba tudományos kutató megállapítása szerint az 1956-os magyar forradalom sorsa lényegében akkor dőlt el, amikor az Egyesült Államok előbb október 28-án, majd

rövid időn belül még kétszer biztosította Moszkvát: nem kíván Magyarország segítségére sietni! Ettől a Szovjetunió vérszemet kapott, Mao Ce Tung és Tito pedig visszaretent Nagy Imre kormányának támogatásától és fokozatosan ellene fordult.

Sorrendben: október 28-án az Egyesült Államok ENSZ-nagykövete, Henry Cabot Lodge felhívta a Biztonsági Tanács figyelmét John Foster Dulles külügyminiszter Texasban elhangzott kijelentésére, miszerint:

"Nem tekintjük ezeket a nemzeteket – Magyarországot és Lengyelországot – potenciális katonai szövetségeseeknek."

Másnap, október 29-én az Egyesült Államok moszkvai nagykövete, Charles Bohlen tudatta a Kremllel, hogy Eisenhower elnök megerősítette Dulles álláspontját. Mit jelentett Eisenhower megerősítése? Ezt pontosan az elnök november 14-i sajtótájékoztatóján tudhatta meg a világ. A következőket mondta:

"Az Egyesült Államok sem most, sem korábban nem támogatta egyetlen védtelen nép nyílt lázadását olyan erő ellen, amely felett várhatóan nem győzedelmeskedhet...". "...soha nem sürgettük vagy javasoltuk az elmúlt években, amióta ilyen problémákkal küszködünk, olyan fegyveres felkelés kirobbantását, amely csak katasztrófát hozhat barátainkra."

Mondta ezt az USA elnöke ahelyett, hogy az Egyesült Államok elismerte volna Nagy Imre forradalmi kormányát, az ENSZ pedig megfigyelőket küldött volna. Ebben az esetben a szovjet vezetés feltehetően nem kockáztatta volna a világháborút. Így látta ezt két jeles és bátor amerikai politikus is.

Thomas J. Dodd szenátor bírálta az óvatos és habozó amerikai magatartást:

"A magyar forradalom páratlan lehetőséget kínált a szabad világnak, hogy visszaállítsa a szabadság határait a háború előtti alapokon. Elmulasztottuk e kínálkozó alkalom kihasználását, és ezzel elkövettük a háború utáni legsúlyosabb politikai hibánkat."

Robert D. Murphy külügyminiszter-helyettes (Dulles mellett):

"A történelem talán bizonyítja, hogy a szabad világ igenis beavatkozhatott volna, s megszerezhetette volna a magyaroknak a hón áhított szabadságot. De itt, nálunk, a Külügyminisztériumban senkinek sem volt tehetsége vagy fantáziája ahhoz, hogy utat mutasson."

A Szovjetunió tehát megkapta a zöld jelzést a forradalom nyílt leverésére. (Október 31-én Moszkvában az SZKP elnökségében már teljes a konszenzus az invázióról, igaz, a Budapestről még haza nem tért Mikojan és Szuszlov nélkül. De Mikojan hamarosan ott terem, és roppant csalódott a döntés hallatán, mert meggyőződése, hogy nem szabad fegyveres erőszakot alkalmazni, az erő nem fog megoldani semmit sem. Azzal fenyegetőzik, hogy öngyilkos lesz, ha Hruscsov nem hívja össze másnapra ismét az elnökséget. Hruscsov összehívja, de a november 1-jei ülésen Mikojan egyedül marad: egyéni lázadása eredménytelen.)

Túl nagy volt a tét a Szovjetunió számára: 1917 óta először jelent meg az a veszély számára, hogy egy szocialista országból ismét lehet kapitalista rendszerű polgári demokrácia. A példa pedig ragadós lehetett volna a csatlós országokban. A történelem tanúsága szerint a kommunisták soha, sehol nem tudtak hatalomra kerülni külső erők támogatása nélkül: Lenin és Trockij angol és német bankárok pénzével győzött; Mao Ce Tung azzal, hogy az amerikaiak megvonták támogatásukat a Koumingtangtól, és Csang Kaj Sek visszavonult Tajvanra; Tito pedig angolszász fegyverekkel és dollármilliókkal lehetett sikeres partizánvezér. Ezt a veszélyt tüzzel-vérrel el kellett hárítani. A szovjet katonai intervenció vérbeli agresszió volt, háborús bűncselekményekkel; a csaknem 9 ezer milliárd forint értékű anyagi kárért a mai napig nem fizettek kártérítést, jóvátételt, s a nyilvános bocsánatkérés is megkésett és ellentmondásos.

(Forrás: <https://kuruc.info/r/9/68874/>)

-0-

Amikor amerikai egyetemistákat megkérdezik, hogy mit fognak csinálni a diplomaosztás után, azt válaszolják: nem tudom még, nem döntöttem el. A romániai egyetemisták válasza egy ilyen kérdésre az lenne: nem tudom még, nem közölték velem.

-0-

„Mától kezdve lövünk!”

Az alábbi írást Tóth Ida jegyzi. A cikk a Magyar Nemzet 2022. február 14-i számában jelent meg.

Igazság, igazságérzet, igazságosság, igazságtétel, igazságszolgáltatás, jóvátétel, elégtétel, kárpótlás – megkerülhetetlen fogalmak, ha a félmúltról gondolkodunk. A XX. század különösen sok kimondatlan és feldolgozatlan bűnt hagyott maga után. Következmények nélkül maradhatnak-e a legsúlyosabb tettek?

A közelmúltban mutatták be Zétényi Zsolt ügyvéd, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány kuratóriumi elnöke tanulmányát a kommunizmus áldozatairól. A szerző nem most kezdte a múltfeltárást: volt MDF-es képviselőként nevéhez fűződik a Zétényi–Takács-féle igazságtételi törvényjavaslat, amelyet az Országgyűlés 1991-ben elfogadott, Göncz Árpád köztársasági elnök azonban – élve az alkotmányossági vétó eszközével – nem hirdette ki. Harminc éve, hogy az Alkotmánybíróság megsemmisítette a „lex Zétényi”-ként is ismert törvényt. És ezzel a szőnyeg alá söpörte a problémát.

A „lex Zétényi” a diktatúra bűnelkövetőinek felelősségre vonását tűzte ki célul, az indokolás „az emberiséssel legkirívóbban ellentétes cselekményeket, az emberölést, az előbbi megvalósító katonai büntetteket és a hazaárulást (hűtlenséget) nevezi meg”. A javaslattal tehát csak olyan cselekmények váltak volna büntethetővé, amelyek már az elkövetésükkor is büncselekmények voltak, csak hogy az állam politikai okokból nem üldözte azokat. Ha a rendszerváltozás hajnalán Göncz Árpád kihirdeti a törvényt, akkor e cselekmények büntethetősége újra lehetővé vált volna – annak ellenére, hogy az elévülési idő látszólag eltelt.

Van-e ezzel bármi teendők 2022-ben? És várhatók-e még újabb eredmények a kommunizmus bűneinek feltárásától? Szimbolikus lépések történtek, hogy az elmúlt rendszerben ártatlanul elítélt személyeket mentesítsék a büntetett előélet hátrányai alól, akár az egykori elítéltek halála után is. Ezen – főleg erkölcsi elégtételt adó – rendelkezéseken túl több olyan törvény is született, amely a vagyoni kárpótlást biztosította. Ám ettől még gondolhatja a felnövekvő nemzedék, hogy következmények nélkül maradhatnak a legsúlyosabb tettek. A Civil Igazságtételi Bizottság tagjait kifejezetten riasztja a „következmények nélküli ország” képe, ezért múltfeltáró tanulmánykötettel jelentkeznek: a Méry Ratio könyvkiadó gondozásában, Csizmadia László jogász, a CÖF-CÖKA kuratóriumának elnöke előszavával hamarosan megjelenő munkában Zétényi Zsolt összegző tanulmánya mellett olvasható lesz Wittner Mária politikus, 56-os szabadságharcos, Osztie Zoltán teológus, Magyar-Zsolnay Attila alkotmányjogász, Borvendég Zsuzsanna történész, Völgyesi Miklós, a Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott tanácsvezető bírója, illetve

Fricz Tamás politológus és ifjabb Lomnici Zoltán alkotmányjogász tanulmánya.

– A posztkommunista térség első igazságtételi törvénye a gyilkosok megbüntetéséről szól – emlékeztet Zétényi Zsolt jogász. – Ha ezt harminc évvel ezelőtt engedik hatályba lépni, még mindig kérdés: vajon az akkori bíróság, ügyészség és a nyomozó szervek elszabotálták volna-e a végrehajtást? Bár az idegenkedést következetes kormányzati politikával lehetett volna ellensúlyozni. A rendszerváltozás éveiben a vérbírák jelentős része még élt, és sokan éltek azok közül is, akik a halálos végkimenetelű nyomozásokat lefolytatták. Véreskező gyilkosok, például Marosán György, az 56-os megtorlás markáns alakja, akinek elhíresült fenyegetése a „Mától kezdve lövünk!”. Vagy Biszku Béla, az egyetlen, aki ellen 2012 után eljárás indult. Beszámítási képessége teljes birtokában tagadta a kommunizmus bűneit.

Zétényi Zsolt úgy véli, a kommunizmus bűnözéstörténeti kategória is, hiszen gyilkos politikai koncepciók, tervek nyomán zajlott a pártállami „bűnüldözés”. A tényfeltárás kutathatja, milyen utasítások, elvek szerint, hogyan zajlottak a nyomozások. Ha kommunista bűnök miatt indult volna néhány büntetőeljárás a kilencvenes években, ma többet tudnánk a hazai kommunizmusról.

– Az oral history, az elbeszélte történelem is része a megismerésnek, de emlékezés közben mindenki úgy szépíti a saját szerepét, ahogyan akarja. A büntetőjogi eljárásban viszont a tanúknak igazmondási kötelezettségük van, ott mérlegre teszik a nyilatkozatokat. A vád súlya alatt az emberek megnyílnak – magyarázza a jogász. – A kommunista bűnözés időszaka szerintem – a hatályos törvénytől eltérően – 1944-től 1990-ig tartott hazánkban. Erről a korszakról rengeteg kutatási eredmény, részadat áll a rendelkezésünkre, hiányolom azonban a részek összefogását. Szükséges az események összefüggő rendszerbe helyezése, történetbe illesztése, mert hiába vannak meg az adatok, ha az értelmezés, a szintézis hiányzik. A számok tengerében könnyű elveszni, így a kommunizmus büntörténete az átlagember számára már idő hiányában is megfoghatatlan marad. Ha csak a saját könyvespolcomat nézem: közel kétszáz kötet van rajta csupán erről a témáról, de nincs egy átfogó munka, amelyet ajánlhatnék annak, aki a büntörténetről szeretne tájékozódni.

Zétényi Zsolt ezzel együtt nem kisebbíti az eredményeket, és miközben sorolja a kommunizmus áldozatairól szóló tanulmánya forrásait, hivatkozik a Nemzeti Emlékezet Bizottsága kutatásaira, a Nemzeti Örökség Intézete adataira vagy az 56-os Intézet háromkötetes kiadványára – 1956 kézikönyve –, valamint személyes közlésekre elsősorban Zinner Tibortól. Említi továbbá Vladimir Tismaneanu politológus összefoglaló kötetét a romániai kommunizmus

történetéről, amely módszertanát tekintve akár példaként is szolgálhatna a hazai kommunizmus feldolgozására. Megerősíti, hogy a téma speciális, büntetőjogi ismereteket igényel, így elengedhetetlen a történészek és a jogász szakemberek együttműködése szervezeti egységben.

– Büntetőjogi felelősségre vonásra 2022-ben már valószínűleg biológiai okokból sincs lehetőség – mondja –, miközben gyakorta fordulnak hozzám ilyen kérdéssel: „Kivégezték a hozzátartozómat, és nem tudom pontosan, hogyan és miért tették, és kik tették.” Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárába nem mindenki megy el, s az így szerzett tudás nem minden. A meglévő adatokra építve létrehozható lenne olyan adatbázis, amelyben kronologikusan, 1945-től kezdve, valamint betűrendes névsor alapján is rá lehetne keresni bíróra, elítéltra és kivégzettre. Életrajzot kaphatnánk bűnösről és meghurcoltról, és láthatóvá válna: mi volt a vád, és – ha van adat – mit követett el valójában az elítélt. Védencem, az 1959-ben elítélt és kivégzett Kristóf László – az új köztemetői honlapi életrajz szerint – „egyike volt azoknak a csendőröknek, akik a kommunista Ságvári Endrét letartóztatása során, tűzharcban megölték”. Ebből az olvasó nem tudja meg, hogy valójában mi történt, hogy a 2006-ban felmentett Kristóf László nem ölte meg Ságvári Endrét.

Könnyű tehát elveszni a részletekben. Az átláthatóságot lehetne növelni a kommunista bűnözéstörténettel, amelyben az erőszakos szervezetek története szoros összefüggésben jelenne meg az általuk elkövetett bűncselekményekkel. A politikai nyomozó szervek fejezetei taglalnák az Államvédelmi Osztály, a Politikai Rendészeti Osztály, az Államvédelmi Hatóság és a rendőrség vizsgálati osztályainak működését. Bemutatnák a bírósági szervezeteket, így a népbíróságok és a rögtönítélő bíróságok tevékenységét. Mindez a rendszer nemzetellenes lényegét is szemléltetné.

A felejtés ellen dolgozik a Nemzeti Emlékezet Bizottsága, amely számos tanulmánykötetet publikált a témában. A Máthé Áron szerkesztésében megjelent „Az nem lehet ugyanis, hogy súlyos bűntett ne legyen büntethető” – Jogi fejezetek a magyarországi igazságtétel és kárpótlás történetéből című kiadvány leszögezi: bár a Zétényi–Takács-féle törvény nem ment át az Alkotmánybíróság azóta is sokat vitatott „alkotmányossági szűrőjén”, jog- és politikatörténeti szempontból hatása természetesen elvitathatatlan. Mindez abban is megmutatkozik, hogy Magyarország Alaptörvénye immáron alkotmányos szinten rögzíti a pártállami bűncselekmények elévülhetetlenségét.

Az elmúlt évek kutatásainak és diplomáciai munkájának következménye az is, hogy Zétényi Zsolt legújabb, mintegy 120 oldalas tanulmányában az eddigieknél pontosabb adatokkal számolhat. Korábban túlzónak ítélték, ma

azonban már vitathatatlan tény, hogy a szovjet táborokba hurcolt hét-nyolcszázézer magyar és magyarországi német közül két-háromszázézeren nem tértek vissza – ők az embertelen körülmények, az éhség, a kegyetlen őrzés, a bántalmazás és a kimerültség miatt veszítették életüket. A pártpolitikai összetételű és célú népbíróságok 1945 és 1949 között 189, más bíróságokkal együtt összesen 363 személyt háborús és népellenes büntett miatt végeztettek ki, ezen ügyek felülvizsgálata nem történt meg, semmisségi törvény ezeket nem érinti. A népbírósági jog 1945. február 4-i hatálybalépésétől 1988 júliusáig Magyarországon legalább 1232 kivégzés történt, közülük 901-nek bizonyítottan politikai oka volt.

Ügyfelfogadás, összejövetelek

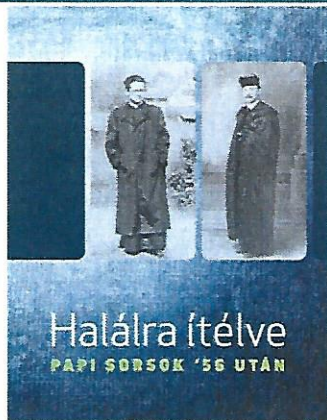
Tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy a POFOSZ Hagyományörző Tagozatának 2016-tól átalakult az ügyfelfogadási rendje. Barátainkat és tagtársainkat **előzetes egyeztetés után** – bármely hétköznapon – várjuk a tagozat székhelyén: Budapesten, a XIV. kerület, Nagy Lajos király útja 155. számú irodánkban. Kérjük, hogy látogatási szándékát előre jelezze Ámon Antalnál – a tagozat elnökénél – a 06-30-814-9917 vagy a 06-1-257-0190-es telefonszámon. Az előzetes bejelentkezés Vasvári Évánál, a hagyományörzők elnökhelyettesénél is jelezhető a 06-20-428-7351 telefonszámon.

Az olvasók figyelmébe!

Az Őrzők számai - az első számtól kezdve - elérhetők a POFOSZ honlapján, a pofosz.hu megnyitásával már az első oldalról. A kiadványt pdf formátumban oldalanként láthatják.

Kérjük az olvasókat, ajánlják másoknak is az Őrző új elérhetőségét, amely így az egész világon elérhető.

Köszönettel: a szerkesztők.

Pék János meghurcolása

A hit hitetlen erőt ad

Az idők folyamán a papság tekintélyes része az alsó, főleg a paraszti rétegből került ki. A helybéli, kis falvak plébánosai az értelmes, jól tanuló sokgyermekes szülők gyermekeit patronálták, egyengették útját, ők pedig tanultak, hogy idővel Krisztusnak ajánlva életüket, neveljék utódjaikat.

Ezt az utat járta végig Pék János is. Pék János 1910. október 31-én született Ajkarendeken, édesapja, 13 holdnyi földjén nehéz munkával tartotta el három gyermekét. János a faluban végezte el a 6 elemi, tehetségére felfigyelt plébánosa, így javasolta, kérte a szülőket, hogy írassák be Veszprémbe, a polgári iskolába, ahol elfogadták jelentkezését, 1922/23-ban később 1923-30-ban a város gimnáziumába járt, ott érettségizett. Hite, eredményei révén vették fel a veszprémi papi szemináriumba 1935-ben szentelték pappá. 1939-ig tapasztalatszerzés, gyakorlati tanítás révén több egyházközségben bizonyította felkészültségét. 1939 novemberében került Szulokra, először, mint káplán, majd, mint plébános látta el feladatát. Hívei becsülték, szerették, a faluban élte át a háborút, melyet követően élete alapjában változott meg, hite volt istene, becsülete tovább élt a magyar nemzet felé. A fő feladata az ifjúság gondozása, nevelése. Sikeres, egyre több fiatal akar vele találkozni és Ő egyre népszerűbb a gyermekek körében. 1945 után a politikai rendőrség egyik fő feladata az egyház, annak irányítói figyelése. A hatalom több alkalommal kéri fel „együttműködésre” hívei megfigyelésére, azokról jelentés adására. Mindent visszautasít. Véleményét nemcsak az utcán, hanem a szószékről is elmondja, fellép a vallásüldözés ellen.

Jöttek a kihallgatások, egy-egy hétnyi „beszélgetés”. 1946. február 22-én internálják, június elsején szabadul. Nem sokáig él szabadon, az év júliusában, már hat havi fogházat szab ki rá a népbíró. Szabadulása után is rendőri felügyelet alatt áll. A bűne? A rendszer ellen való lázítás, a Tsz elleni fellépés, a hittanoktatás szorgalmazása. Állami kérésre, az egyház elviszi híveitől, munkája „elismeréseként” 1950. július 13-án Pacásra kerül plébánosként.

Némi kihagyás, zaklatás után ismét berendeli az AVO, jelentsen paptársairól, híveiről, Megkezdik alap nélküli zsarolását, fő bűne? Testi kapcsolata van házvezetőnőjével, ha ellenáll, hívei előtt hírbe hozzák. Nem vállalja, kéri, hagyják, papi hivatása nem engedi, azzal nem fér össze, hogy bárkit bántson.

1953. május 20. hívatja az AVH. Pék plébános számára ez nem meglepő, hiszen visszatérően, behívták, „beszélgettek” vele. Ez a nap viszont más, erre a napra, míg él, emlékezni fog. Hogy ott mit beszéltek vele, miként írt alá egy papírt, ma már aligha lehet tudni. Tény, hogy kapcsolatot teremtett a belügyi szervekkel.

Esetenként behívták, esetenként meglátogatták az AVO tagjai. Pék János tudta mit tett, az első szombathelyi papi gyűlésen azonnal szólt plébános társainak, ne politizáljanak, ne beszélgessenek előtte, hiszen kapcsolata van a belügyi szervekkel. Hogy miért miként, ki jelezte az AVO felé Pék János önvallomását nem tudni, tény a szombathelyi vikárius 1953 októberében jelenti és felhívta az „elvtársak” figyelmét Pékre. 1954. február 20-án, Pacsán a Szabadság tér 8, a plébánia előtt megáll egy fekete autó. Ketten szállnak ki belőle, keresik a plébánost, Pék plébános bemutatkozik, Kalumenum Béla AVO alhadnagy megmutatja a 01 607 számú letartóztatási parancsot és kéri, kövesse őket. A plébánosnak alig hagynak időt, hogy a legszükségesebb holmiját magához vegye, és máris indul a kocsí, irány Zalaegerszeg. Elkezdődik a kihallgatás, a kihallgatások sora. Tóth Benedek AVO alhadnagy kezdi. Pontosan, precízen készül fel, azt is előírja magának, hogy milyen hangon beszéljen a vádlattal.

Vádpontjai: államtitok kiszivárogtatása, mivel elmondta az AVO felé történő beszerzési szándékot, ráadásul érdemi jelentést nem adott! Második vád: tudott a Fehér gárda plébánosok közötti elismeréséről és azt nem jelentette. A harmadik: fellépett a békepapok ellen.

Az AVO személyi kihallgatáson kívül más módszerhez is folyamodik, április 23-án zárkájába új foglyot visznek, aki igyekszik bizalmába férkőzni. A fogolyátszállítás ürügye, hogy az Ő celláját meszelik. Ezt követően visszatérően jelent róla „rabtársa Mihály”. Semmit nem tudnak meg róla, Pék János plébános nem mond újat, alapjában nincs is mit vallania. Szász Pál főhadnagy osztályvezető, Gál Ferenc AVO őrnagy főosztályvezető a 15 alkalommal történő 70 órányi kihallgatás összefoglalójaként csak azt tudja jelenteni, amit a plébános az első kihallgatás alkalmával mondott. Elismeri, hogy aláírt, lelkiismeretere hallgatva tájékoztatta társait, elismerte, véletlenül hallott a Fehér Gárdáról, akkor, amikor Bárdos József pacsai esperes elmondta, hogy letartóztatták Illés Pál dióskáli plébánost, mert lakásán esküdtek fel a Gárda segítségére, azzal történő összefogásra a demokratikus Magyarorszáért. A békepapságot végig elítélte. Egyik kihallgatásakor először udvariasan, majd kegyetlenül vallatják ki volt SS Szulokról. Hangsúlyozza, besorozottak voltak, azoknak a nevének mondja el, akik már meghaltak, illetve Németországba kitelepítették családjukkal együtt. Véde híveit.

1954. március 1. én megszüntetik előzetesét és letartóztatásba veszik. Ekkor veszik leltárba elhurcolása alkalmából, mit hozhatott magával. Mit vett leltárba az állambiztonság? 336,40 Ft, csontnyelű zsebkés, fésű, szipka, nagykabát, kalap, feketebőr pénztárca, nadrágtartó, 1 pár fekete kesztyű, 1 pár cipőfűző, fekete keretes szemüveg tok nélkül, zsebkendő, ffi esernyő, Junghaus karóra. Elvették olvasóját is, ami ellen ugyan tiltakozott, de nem vettek figyelembe. 1954. november 4-án Pécsen 14 évre ítélik, bűne: konok tagadás, államtitok megsértése, feljelentési kötelezettség elmulasztása, papi békemozgalom elleni izgatás. Fellebbez, az év november 2-án 9 évre csökkentik büntetését, melyet végül az Elnöki Tanács 5 évre szállít le.

1962-ben kerül Fonóra, tovább tart megfigyelése, de tovább folytatja szolgálát, félelem nélkül hirdeti az ígét. Nem fél, „kapcsolatot tart volt kulákokkal, Kutios József 56-os hangoskodóval”.

Visszavonultan csak híveinek él, 1974-ben hunyt el.

Aligha lehet megállapítani, hány hasonló borzalom volt, ártatlanok, jó emberek, emberek voltak, ezért bűnhődni kellett akkor!

Matthaeidesz Konrád

Tisztelt Olvasóinkhoz!

Az Őrző számai igény szerint nyomtathatók. Ezért, ha valaki szeretné megkapni a korábbi számokat, jelezze, és eljuttatjuk hozzá.

Aki pedig nincs a levelezőlistánkon, de szeretne rákerülni, szintén jelezze.

Elérhetőség: Ámon Antal, 06 30 814 9917 vagy 06 1 257 0190 és:
antaltopamon@hotmail.com

Aki pedig elolvasta, ne dobja ki példányát, hanem adja tovább!

Az Őrzőnek nincs fogyasztói ára. Csak értéke van.

**Zsámbokrét Zénó: Nekünk olyan volt,
mintha indiánosdit játszanánk
*A forradalom hajtóereje a diákság volt***

Zsámbokrét Zénót tizennyolc évesen ragadta magával a forradalom szele október 26-án. Negyedik osztályos gimnazistaként fegyverrel a kezében, november 10-ig szolgálta a magyar szabadság ügyét. Ez a pár nap aztán egész életére kihatott.

Zénó – Mezőkövesdről hazatérve – is ott volt a bátyjával és több korabeli diákkal együtt a város főterén tartott nagygyűlésen október 26-án. A tömeg koszorúkat helyezett el a Kossuth-szobornál, majd egyesek hazafias beszédek mondtak, egymást érték a szavalatok. Az emberek dalokat énekeltek és jelszavakat kiabáltak: „Ruszkik, mars ki!”, „Aki magyar, velünk tart!”. Szabadságot, függetlenséget és a szovjet csapatok kivonását követelték.

„- Ilyenről addig szó sem lehetett. Felemelő érzés volt, hogy ennyire nyíltan kifejezzék az emberek a véleményüket. Mint egy gát, amikor átszakad: megszűnt a félelem. Olyan egységet, olyan összetartást soha nem tapasztaltam még, az emberek boldogok voltak, csókolgatták, ölelgették egymást. Érezték, hogy egy különleges pillanat jött el.” – emlékezett vissza Zsámbokrét Zénó. Az egyre felszabadultabb hangulatban egyszer csak elkiáltotta magát valaki: „- Menjünk, foglaljuk el a rendőrséget!”

Erre szinte azonnal 40-50 ember – köztük több fiatal és Zénó is – nekiindult. Az egy utcával lejjebb lévő városi rendőrkapitányság nagy vaskapuján kezdtek el dörömbölni, mire kijött az akkorra már csak egyedülként ott tartózkodó portás bácsi és készségesen beengedte őket. A rendőrök, a politikai tisztek, ahogy a vezető pártfunkcionáriusok ugyanis korábban már „elhagyták állomáshelyüket”, „- Illegalitásba vonultak. Ahhoz nagyon értettek.” – jegyezte meg hősünk. A rendőrséget „elfoglalók” az ott lévő páncélszekrényekből kipakoltak, a doszsiékban lévő – a kötelező beszolgáltatásokról és a megfigyelésekről szóló – jelentések az ablakokon keresztül az utcára, onnan pedig a kint lévőkhöz kerültek.

Ezekből kiderült, kik voltak besúgók, kikre, kik „dolgoztak rá” és mit jelentettek.

Ő például döbbenetesen tudta meg, hogy jó pár osztálytársa édesapja be volt szervezve.

Zsámbokréty Zénó elmondása szerint a forradalom hajtóereje a diákság, a fiatalok voltak:

„- Bátrak voltunk, mert úgy éreztük hősök lehetünk és nem volt veszíteni valónk. Félni csak annak jutott eszébe, aki tudta mit veszíthet.” Október 27-én a városi Munkástanáccsal együtt megalakult a polgárőrség néven létrehozott városi Nemzetőrség, amihez Zsámbokréty Zénó is csatlakozott. Kummer Károly parancsnok helyettese, Zénó diáktársa, Bíró Farkas lett. A Nemzetőrség tagjai a rendőrségről, határőrségről begyűjtött fegyverekkel, nemzetiszín karszalagot viselve járőröztek a városban, vigyáztak a közrendre:

„- Feladatunk volt a különféle atrocitások és az önbíráskodás megakadályozása, fokozottan őriztük a stratégiaileg fontos, a lakosság ellátását biztosító üzemeket, a kenyérgyárat, a vágóhidat, a tejüzemet és a dohánygyárat. A rendőrségen volt a főhadiszállásunk, onnan indultunk el a szolgálatra.” – emlékezett vissza.

Az események november 4-én tértek új mederbe. Aznap hajnalban indult meg a forradalommal szemben a szovjetek intervenciója. Az orosz tankok közeledtének hírére az újhelyi nemzetőrök parancsnokai is összeültek és elhatározták, hogy nem adják meg magukat és nem teszik le a fegyvert. Zsámbokréty Zénó így mesélt ezekről a napokról:

„ - A pártbizottsági emberek behívták Sátoraljaújhelybe az oroszokat: kételtű, páncélos járművekkel több százan jöttek. Senki nem akart harcokat a városban. Úgy döntöttek Kummerék, hogy akik csatlakoznak, azokkal kivonulnak a jól védhető hegyekbe és ott folytatják a harcot, ahogy arra Nagy Imre miniszterelnök felszólította őket. Négy Csepel gépkocsival és két dzsippel, felfegyverkezve, élelmiszerral, cigarettával, gyógyszerekkel felszerelve mentek a főutcán. Én is felszálltam az egyik teherautóra. Hiába próbált szegény anyám visszatartani: „- *Édes Zénó fiacskám, gyerekeim, ne menjetek, mert nem fogjátok túlélni, meg fogtok halni!*” – könyörgött, de persze ez akkor nem érdekelt minket. Mindannyiunkat az igazságtalan, ÁVO-s világ elleni harc vezetett. Az nem kellett senkinek! Egy pillanatra sem jutott eszünkbe, hogy meghalhatunk! Buzgott bennünk a hit, az öntudat. Nekünk olyan volt, mintha indiánosdit játszanánk... majd a hegyekbe legyőzzük őket...gondoltuk. Kőkapura mentünk. Az akkor egy pártüdülő volt, mélyen bent a hegyekben, elég jól védhető helyen. Amikor odaértünk, csak a gondnok és egy szakácsnő volt ott. A következő napokban még jöttek máshonnan is, a végén lehettünk vagy 150-en. Közben felkészültünk: járőröztünk, előőrseket hoztunk létre az üdülőhöz vezető egyetlen út mentén, aknásítottunk, harcászatot tanultunk Józsa Gyuritól, a védekezés és az álcázás lényegét.

Szóval tele voltunk önbizalommal, úgy gondoltuk, hogy majd innen időnkét kitorve támadjuk az oroszokat és vártuk az alkalmat, hogy mi lesz. Közben a három parancsnokunk visszament Újhelybe egy dzsippel a pártbizottságra és három embert, Szűcsöt a járási párttitkárt, egy katonai parancsnokot és egy pártbizottsági tagot letartóztattak és felhozták őket Kőkapura. Azt mondták, azért tartóztatták le őket, mert hazaárulást követtek el és majd elítéli őket a bíróság, ha győz a forradalom. Szűcs később ebbe is bele akart keverni...persze semmi közöm nem volt ehhez sem. Aztán pár nap múlva mégis visszavitték őket a lakásukra.

Aztán november 11-én megjelent egy szovjet dzsip az úton egy fehér zászlóval, és a parlamberük kihívatta Kummert, hogy tárgyaljanak a megadásról, és ha letesszük a fegyvert semmi bántódásunk nem lesz. Szerintem csípte a kommunista pártnak a szemét, hogy mindenhol máshol leverték a forradalmat az országban, de itt még mindig van egy jól szervezett csoport, katonai vezetés alatt, amelyik nem hajlandó megadni magát – ez nagy szégyen volt rájuk nézve. Ezért határozták el, hogy kifüstölnek minket onnan. Folyamatosan jöttek a felszólítások, de mi hallgattuk a Szabad Európa Rádiót, amiben azt mondták, hogy „tartsatok ki”, majd „jönnek az ENSZ-csapatok” – mi persze naivan elhittük ezeket.

Kummer azonban nem hitte el, amit az orosz katona mondott, ezért úgy döntött, elmegy megnézni, hogy tényleg körül vagyunk-e véve. Az orosz tiszt körbevitte: páncélozott járművekkel, tankokkal voltunk bekerítve és úgy gondolom, vagy ezer orosz katonával. Visszajött, elmondta mit látott és, hogy semmi értelme a harcnak, belátta, hogy vége a dalnak. Nagy vita kerekedett köztünk arról, hogy mit tegyünk. A három fős parancsnokság végül úgy döntött, hogy letesszük a fegyvert. Szerintem az idősek akkor már tudták, nem biztos, hogy ennek jó vége lesz így. Hiszen a forradalmat lényegében leverték addigra, több hadosztálynyi orosz katona volt az országban és a kommunisták is megerősödtek, átvették a hatalmat.

De volt egy szűk, 6-8 fős diákcsoport, akik azt mondták, hogy nem adják meg magukat, beveszik magukat az erdőbe és Józsa Gyuri vezetésével onnan eltűnnek és pisztolyokkal, kézi gránátokkal el is tűntek. Ezek között a fiatalok között voltam én is. A többiek letették a fegyvert és szabadon hazamehettek. Mi még egy-két napig fenn voltunk a hegyekben Józsa Gyurival, de mivel nem volt sem élelmünk, sem utánpótlásunk, amivel folytathattuk volna az ellenállást, mi is úgy döntöttünk, hogy hazamegyünk.

Én pár napig még Nyíriben bujkáltam egy rokonomnál, de aztán csak hazajöttem. Hogy miért jöttem végül haza? Én le akartam érettségizni. Nem hittem el, hogy bármi bajom is lehet a történetek miatt, hiszen a Kádár-kormány azt hirdette, hogy aki leteszi a fegyvert, annak nem lesz bántódása. Nem voltunk politikailag érettek, nem volt történelmi és élettapasztalatunk a helyzet helyes értékeléséhez. Nem tudtuk egyszerűen elképzelni, hogy azért, mert a hazánkért tettünk, minket baj érhet.” Persze ez nem így lett: a pártbizottságiak pufajkás osztagokat alakítottak és orosz járművökön járva kezdtek letartóztatni a Kőkapun kinn lévőket. Akiket tudtak el is fogtak és a rendőrségi pince-fogdákbba zsúfolták, vallatták, verték. Zénó bátyja, Kummer Károly, Bíró Farkas és még 25 kőkapui viszont külföldre ment, akkori szóhasználatul élve: disszidált. Zsámbokrétty Zénót 1957. június 22-én helyezték előzetes letartóztatásba. A vád szerint az „...1956.októberi ellenforradalom idején Sátoraljaújhegyen az ellenforradalomban fegyveresen tevékenyen részt vett, a demokratikus államrend ellen izgató plakátokat ragasztott ki a falra, viszont a demokratikus plakátokat megsemmisítette, valamint Szűcs párttitkár elhurcolásában fegyveresen részt vett.”

„- Negyedrendű vádlott voltam, és persze nem volt semmi közöm a párttitkár elhurcolásához. Mint egy egykori főjegyző gyereke, velem is azt akarták bizonyítani, hogy a forradalmat volt Horthy-katonatisztek, földbirtokosok, főjegyzők gyerekei csinálták. Ez volt a propaganda. Miközben fiatal diákok, szegény sorsú munkások, bányászok voltak a legtöbben közöttünk.”

1957.október 14-én a miskolci megyei bíróság népbírósi tanácsa első fokon izgatás büntette miatt 1 év 6 hónap letöltendő börtönbüntetése ítélte, valamint 2 évre eltiltotta egyes jogok gyakorlásától. A vizsgálati fogásgot kitöltöttnek vették. Az ügyész az ítélet súlyosbítása, a vádlott és a védő pedig az ítélet enyhítéséért fellebbezett. Rabosítása után Budapestre került. A jogerős ítéletet a fellebbezési tárgyaláson a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának népbírósi tanácsa 1957. december 18-án hozta meg: a „népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban való tevékeny részvétel büntette miatt”, 3 év börtönre és 500 forint vagyonekobzásra ítélték, továbbá 3 évre eltiltották egyes jogok gyakorlásától. A miskolci megyei bíróság ítéletét tehát nem hogy mérsékeltek volna, hanem a duplájára emelték.

Kiszabott büntetését különböző fogházakban töltötte: raboskodott a Markó, a Kozma és a Fő utcai börtönökben, illetve volt Vácott és Márianosztrán is. Zsámbokréty Zénó 11 hónapig volt magánzárkában.

1959-ben szabadulhatott. Sátoraljaújhelyből el kellett költöznie Budapestre, csak ott tudott leérettségizni 1968-ban (!). Segéd munkásként 25 évig dolgozott az Egyesült Vegyi Művekben nyugdíjazásáig. 1968 és 1970 között rendőri felügyelet (REF) alá helyezték. Nem mehetett semmilyen nyilvános szórakozóhelyre (étterembe, moziba, színházba), tömegrendezvényekre és minden vasárnap 11-kor jelentkeznie kellett a rendőrségen. Nyugatra útlevelet csak 1989-ben kapott.

Levéltári dokumentumok alapján 1989-ig megfigyelték.

A mai napig közéleti tevékenységet folytat, a Magyar Politikai Foglyok Országos Szövetsége (POFOSZ) Budapest XVII. kerületi szervezetének elnöke. Tagja az 56-os Vitézi Lovagrendnek. Alapító tagja a jelenlegi lakóhelyén, Rákosligeten működő Rákosmenti 1956-os Alapítványnak. Egyebek mellett megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét, a Háziért Érdemkereszt ezüst és arany fokozatát, illetve a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkeresztet.

„- Édesanyám hősnak tartott, de szerintem nem én voltam a hős, hanem mindazok, akik akkor bátran és tömegével kiálltak a magyar szabadság ügye mellett!”

Ducsa Attila http://ujhely56.hu/?page_id=89

Nemzetőr szobor budapest XVII. kerület

Viccek Ceausescu, a román kommunista diktátor és a kelet-német Trabant korából

Néhány évtizeddel ezelőtt még az alábbi, humorba foglalt élethelyzet volt a valóság. Immár elmúlt, de a múltat feledni nem szabad.

A nyolcvanas évek során a román gazdaság képtelen volt alapvető szükségleti cikkekkel ellátni a lakosságot. A hiánygazdálkodás ott is bizonyítást nyert, mint a tervgazdálkodás elkerülhetetlen következménye: hiányzott a hús, a WC papír, a kozmetikumok, az egészségügyi tamponok, a hőenergia, stb.

- Mi hidegebb Romániában, mint a hideg víz?
- A meleg víz.

-o-

- Miért tartotta Ceausescu mindig május elsején a tömeggyűléseket?
- Hogy megnézhesse hány ember élte túl a telet.

-o-

- Azt tudod, hogy a romániai gazdaság alapjait már a bibliai időkben lefektették? Mert amikor Jézust a keresztre feszítették, először a két kezét széttárva egy-egy szöggel a keresztfához szögezték. Amikor ezzel végeztek, szóltak Jézusnak, hogy a lábát keresztbe tegye, mert már csak egy szögük maradt.

-o-

Egy kommunista pártember, aki semmihez sem ért, ellenőrzi az egyik építkezésen dolgozókat. Megkérdezi az egyik munkást:

- Maga mit csinál itt?
- Semmit - hangzik a válasz.
- És maga mit csinál itt? – kérdezi a következő munkást.
- Most éppen semmit – válaszolja a kérdezett.

Az ellenőr beírja a jelentésébe: a második munkás ugyanazt csinálja, mint az első. Át kell helyezni, mert itt fölöslegesen duplán csinálják ugyanazt.

-o-

- Mi található egy Trabant (1) használati utasításának utolsó oldalán?
- A villamos és busz menetrend.

(1) Kelet-Német gyártmányú kétütemű autó, amit Honecker, a pártfőtítkárral megtiltott fejleszteni.

Ceausescu nagy tömeggyűlést hív össze, ahol bejelenti:

- „Mostantól mindegyikötök fizetés nélkül fog dolgozni.” A tömeg meg se mozdul.
- Rendben – folytatja – mostantól mindegyikötök nekem fog dolgozni.” A tömeg tovább hallgat.
- Holnap mindegyikötöket kötél általi halálra ítélek.” A tömeg meg se moccan.
- Hej, meg vagytok ti örülve? Nincs semmi mondanivalótok? Még csak nem is tiltakoztok?

Végre egy kicsi ember a tömegeből megszólal:

- Elnök úr, van egy kérdésem: a köteleket nekünk kell hozni vagy a szakszervezet majd biztosítja azokat?

-o-

Egy kisiskolás lánynak a tanítója házi feladatot ad: írj egy dolgozatot azzal a címmel: Miért szeretem a Szovjetuniót.

A kislány hazamegy és megkérdezi az édesapját:

- Apu, te miért szereted a Szovjetuniót?
- Én nem szeretem, hanem gyűlölöm a Szovjetuniót – válaszolja az apa.

A kislány ezután megkérdezi az édesanyját és a fiútestvéreit is, de mindenkitől ugyanezt a választ kapja.

Ezután odamegy az asztalához, hogy elvégezze a házi feladatát. azt írja:

- Én azért szeretem a Szovjetuniót, mert senki más sem szereti.

-o-

- Hogy lehet egy Trabant (1) értékét a háromszorosára növelni?
- Tegyéél a hátsó ülésre egy kiló banánt.

-o-

Egy szamár álldogál egy Trabant mellett. Egy idő után odafordul a Trabanthoz és megkérdezi:

- Mi vagy te?
- Én egy autó vagyok – válaszolja a Trabant – és te mi vagy?
- Ha te egy autó vagy, akkor én egy ló. -

-o-

- Hogy lehet egy Trabant értékét a háromszorosára növelni?
- Tegyéél a hátsó ülésre egy kiló banánt.

-o-

Pufajkások verték végig Magyarországot

Az alábbi írás Bihari Dániel tollából született és a 24.hu. portálon jelent meg 2020. november 4-én.

Az '56-os forradalom leverése után a Kádár kormány félelem nélküli életet és amnesztiát ígért, amíg túl gyenge volt. Aztán Marosán György kijelentette: „mától kezdve nem tárgyalunk, mától kezdve lövünk”, és országsszerte sortüzek dördültek. A „rendteremtést” személyesen a KGB főnöke instruálta, és a feloszlatott, gyűlölt ÁVH egykori tagjai vezényelték le.

A Forgószél-hadművelet 1956. november 4-én, hajnali négy órakor vette kezdetét Magyarország ellen: ez a „második” szovjet offenzíva eltiporta a magyar forradalmat. Több felkelőcsoport folytatott reménytelen, de bátor küzdelmet az iszonyú túlerő ellen, a legtovább, november 10-éig Csepel tartotta magát. A szovjet tankokkal érkező **Kádár János** elvileg átvette a hatalmat, a gyakorlatban azonban hatalmas volt a káosz.

Megbocsátásról beszéltek, megtorlást terveztek

A fegyveres ellenállás leverése ellenére november 4. után folytatódott a nyílt, tömeges ellenállás, működtek a munkás- és nemzeti tanácsok, tüntetések zajlottak, a hatalomba visszahelyezett kommunista párt válasza pedig sortüzek és utcai erőszak volt. Komoly erőtartalék volt még a társadalomban, úgy is fogalmazhatunk, novemberben kettős hatalom alakult ki Magyarországon, és Kádárék hiába hirdették meg november 26-án a „félelem nélküli” életet, óriási volt a szovjetek bábjának tekintett kabinet elutasíthatósága.

Az új vezetés mindent elkövetett, hogy bázist teremtsen maga mögé, de ez sokáig nem sikerült. Ennek érdekében hirdetett »kifelé« amnesztiát és megbocsátást, miközben szűk körben proletárdiktatúráról, megtorlásról beszéltek – mondja a 24.hu-nak **Földváryné Kiss Réka**, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke, akit a forradalom leverésének évfordulóján kérdeztünk a november 4. utáni eseményekről és szereplőkről.

Példaként egy novemberi, a budapesti kínai nagykövettel folytatott egyeztetést idéz, amelyről Kádár a pártvezetésnek úgy számolt be, hogy a kínaiak saját rendszerüket népi demokratikus diktatúrának nevezik, „amely tartalmában kifejezi a mi rendszerünk lényegét is: demokrácia a nép felé és diktatúra az ellenforradalom felé...” Majd a nyomaték kedvéért hozzátette: „a jelenlegi helyzetben a diktatúrán van a hangsúly”.

Szovjet segítséggel

Miután a forradalom következtében szétesett a kommunista állami, belügyi apparátus, az erőgyűjtéshez elengedhetetlen volt a szovjet segítség. Az SZKP legfontosabb vezető testületeinek tagjai, **Georgij Malenkov**, **Averkij Arisztov** és **Mihail Szuszlov** segítették a „rendteremtést”, és az is kimondott, hogy a magyar elvtársaknak szükségük van „szovjet állambiztonsági munkatársak” közreműködésére.

Miközben az utcákon szovjet és magyar különítményesek vertek agyba-főbe, kínoztak olykor halálra gyakorlatilag bárkit, akit gyanúsnak ítélték, december elején összeült a párt vezetése.

Pontosabban az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottsága: **Kádár**, **Münnich Ferenc**, **Apró Antal**, **Biszkú Béla**, **Marosán György** stb. hosszas tanácskozás után döntött arról, hogy a közelmúlt eseményeit ellenforradalomnak minősíti, valamint megszabta a követendő csapásirányokat, és megnevezte a fő felelősöket.

Utóbbiak egyrészt a Gerő–Rákosi-klikk („érdekes” módon ezt a kört érintő perek később mégsem születtek), **Nagy Imre** és a belső árulók, az eddig rejtőzködő Horthy-fasiszták, illetve külföldi imperialisták.

Mától lövünk

Ennek szellemében a megtorlást is elkezdték mederbe terelni, Münnich Ferenc miniszterelnök-helyettést, a fegyveres erők és a közbiztonsági ügyek felelősét személyesen **Ivan Szerov**, a KGB elnöke instruálta. December hónapra egyfajta sűrűsödési pontként is tekinthetünk, amikor is megszületett a politikai elhatározás, és megindult az immár szervezett bosszú.

A történész kiemeli, akkorra állt fel a karhatalom, a pufajkások módszereken és szó szerint végigverték a vidéket, Marosán György december 8-án kijelentette: „mától kezdve nem tárgyalunk, mától kezdve lövünk”. Számos helyszínen dördültek sortűzek (egészen január közepéig) a Nyugati pályaudvartól Miskolcon, Egeren, Salgótarjánon keresztül Csepelig – az áldozatok számát csak becsülni tudjuk, nagyságrendileg több százan voltak.

A hatalom belső köreiből elismerte a törvényteleniséget **Mátyás László** rendőr ezredes, a Politikai Nyomozó Főosztály vezetője például 1956. december 28-án az országos rendőri értekezleten így fogalmazott:

„igaz, hogy nem törvényes eszközökkel vertük szét az ellenforradalmat. Összevertük gumibottal a fejüket, összeszedtünk néhány tucat [sic!] embert, becsuktuk őket. Amikor rendkívüli állapotok vannak, rendkívüli eszközökkel kell dolgozni.

[...] Ha nekem meg kell védeni a proletárhatalmat, és én csak úgy tudom megvédeni, ha szembeszállva az ellenforradalommal, törvénytelen eszközök-höz kell nyúlni, ezt nem lehet elítélni”.

Felélesztették az ÁVH-t

A Kádár-kormány, amely a Rákosi-érában történetek a forradalom kitörésének egyik indokaként nevezte meg, komoly dilemmával találta magát szemben. Mindennél nagyobb szüksége volt jól működő, megbízható politikai rendőrségre, ehhez viszont újra kellett aktiválnia a gyűlölt ÁVH személyi állományát.

Bár az 1956 októberében felosztatott ÁVH-t formálisan nem alakították újjá, a meghirdetett, majd decemberben végrehajtott felülvizsgálat során azonban ötezer volt államvédelmis közül csak tizenötven nem mentek át az igazolóbizottságok szűrőin.

Ezzel pedig az új rendszer gyakorlatilag átvette a szavak szintjén saját maga által is elítélt korábbi diktatúra fontos kiszolgálóinak, működtetőinek túlnyomó többségét. A kontinuitás akkor válik a legkézzelfoghatóbbá, ha mindezt konkrét életpályákra fordítjuk le – már csak az '56-os megtorlás kapcsán is az államigazgatás több területére ki lehetne térni, most maradjunk a belügynél.

A kádári konszolidáció során a belügy módszerváltáson ment keresztül, a nyílt erőszakot kivették a kirakatból. Az állambiztonság új kulcsfogalma a bomlasztás lett.

Maradtak a rendszerben

Szalma József eredeti szakmája autószerelő volt, 1945-ben lépett be a kommunista pártba, s 1947-ben került próbarendőrként az akkor Államvédelmi Osztálynak (ÁVO) nevezett politikai rendőrség kötelékébe. Miután a Szovjetunióban elvégzett egy egyéves „állambiztonsági iskolát”, karrierje is felfelé ívelt, és 1955-ben megtették a Belügyminisztérium vizsgálati osztálya vezetőjének. A forradalom leverése után posztját visszacapva az ő feladata volt a forradalom résztvevőivel szemben megindított „vizsgálati munka” irányítása.

»Sorozatosa botrányos magatartása«, jelesül alkoholproblémái miatt 1958 végén leváltották az osztály éléről, de továbbra is vezető beosztásokba helyezték, míg végül szabályszegései következtében 1975-ben lefokozták, a pártból is kizárták, és nyugdíjba küldték – sorolja Földváryné Kiss Réka.

Szalma mellett a politikai rendőrségen belül a megtorlás egy másik hírhedt figurája **Rajnai Sándor**, az úgynevezett „K”, vagyis különleges részleg vezetője volt. Rajnai 1946-ban szegődött az államvédelemhez, az 1950-es években egy ideig a kémelhárítást, majd a hírszerzést is vezette. A forradalom után ő irányította Nagy Imre és társai letartóztatását, majd gondoskodott a per lebonyolításáról. 1962-ben a nagykövetség tanácsosaként négy évre Moszkvába küldték, de 1966-ban, mint az állambiztonsági főcsoportfőnökség helyettes vezetője, egyúttal a hírszerzés főnöke, visszakerült a Belügyminisztériumba. 1978-tól előbb bukaresti, majd 1982-től moszkvai nagykövet volt, ahonnan az ellenzéki szervezetek követelésére 1989 nyarán rendelték haza. 1992-ben Izraelbe ment, majd egy évvel később az Egyesült Államokban telepedett le.

Mások puhára estek

Rengeteg ilyen egyéni sorsot lehetne még bemutatni, ám a lényeg: a felsővezetés „megtisztítása” 1962-63 folyamán, a kádári „konszolidáció” jegyében közel sem volt általános, a **Moldova György** szavaival „elbocsátott légió” tagjai erős kisebbségben voltak a maradékhöz képest. A történész azt is kiemeli: akinek mégis mennie kellett, az is puhára esett.

Gerő Tamás például vasesztergályos-segédből lett a politikai rendőrség tagja 1945-ben, majd az úgynevezett Belsőreakció-elhárító Vizsgálati Osztály vezetője, számos koncepciós ügy részese. Kulcsfigurája volt mind az ÁVH-nak, mind a forradalom és szabadságharc leverése utáni megtorlásnak. Vizsgálóként, illetve Szalma helyetteseként szerepel a neve Péch Gézáéktól, Angyal Istvánékon keresztül a Corvin közti felkelőik számos ügyben.

Őt már 1959-ben leszerelték, hogy azonnal a Művelődésügyi Minisztérium Nemzetközi Koncert Igazgatóság egyik igazgatóhelyettesévé nevezzék ki, majd 1964-ben a TESCO külkereskedelmi vállalat főosztályvezetője lett. A kommunista hírszerzés szempontjából mindkét terület jelentősnek számított.

Impresszum: ŐRZŐ, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ) 1956-os Hagyományörző Tagozatának negyedéves hírlevele.

Főszerkesztő: Ámon Antal. Tel.: (1) 257-0190, 06 30-814-9917

Szerkesztő: Vasvári Éva, lapszerkesztő: Kurtz Mária

Kiadóhivatal: 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 155.

Heltai Jenő: SZABADSÁG

*Tudd meg: szabad csak az, akit
Szó nem butít, fény nem vakít,
Se rang, se kincs nem veszteget meg,
Az, aki nyíltan gyűlölhét, szerethet,
A látszatot lenézi, meg nem óvja,
Nincs letagadni, titkolni valója.
Tudd meg: szabad csak az, kinek
Ajkát hazugság nem fertőzi meg,
Aki üres jelszókat nem visít,
Nem áztat, nem ígér, nem hamisít.
Nem alkuszik meg, hű becsületéhez,
Bátran kimondja, mit gondol, mit érez.
Nem nézi azt, hogy tetszetős-e,
Sem azt, kinek ki volt, és volt-e őse,
Nem bámul görnyedőn a kutyabőrre
S embernek nézi azt is aki pőre.
Tudd meg: szabad csak az, aki
Ha neve nincs is, mégis valaki,
Vagy forró, vagy hideg, de sose langyos,
Tüzet fölöslegesen nem harangoz,
Van mindene, ha nincs is semmije,
Mert nem szorul rá soha senkire.*

*Nem áll szemébe húzott vaskalappal,
Mindég kevélyen szembe néz a Nappal,
Vállalja azt, amit jó társa vállal,
És győzi szívvel, győzi vállal.
Helyét megállja mindég, mindenütt,
Többször cirógat, mint ahányszor üt,
De megmutatja olykor, hogy van ökle...
Szabad akar maradni mindörökre.
Szabadság! Ezt a megszentelt nevet
Könnyelműen, ingyen ajkadra ne vedd!
Tudd meg: szabad csak az,
Aki oly áhitattal mondja ki,
Mint Istenének szent nevét a jó pap.
Szabad csak az, kit nem rettent a holnap.
Ínség, veszély, kín meg nem tántorít
És lelki béklyó többé nem szorít.
Hiába őrzi porkoláb s lakat,
Az sose rab, ki lélekben szabad.
Az akkor is, ha koldus, nincstelen,
Gazdag, hatalmas, mert bilincstelen.
Ez nem ajándék. Ingyen ezt nem adják,*